

FINANCIRANJE SPORTA U RH NA PRIMJERU NOGOMETA

Radaić, Tomislav

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:827265>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)





SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

FINANCIRANJE SPORTA U RH NA PRIMJERU
NOGOMETA

Mentor:

prof. dr. sc. Nikša Nikolić

Student:

Tomislav Radaić

Split, rujan, 2018. god.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Definiranje problema istraživanja.....	1
1.2. Ciljevi rada.....	1
1.3. Metode rada	2
1.4. Struktura rada.....	2
2. ORGANIZACIJA I USTROJ FINANCIRANJA SPORTA NA DRŽAVNOJ RAZINI	4
2.1. Sportska djelatnost kao dio javnih financija.....	4
2.2. Model financiranja sporta u RH.....	5
3. UPRAVLJANJE SPORTOM U RH.....	12
3.1. Definiranje sporta i sportskih djelatnosti.....	13
3.2. Piramidalni ustroj sustava sporta u RH.....	15
3.3. Hrvatski olimpijski odbor.....	18
3.4. Financiranje sporta u RH.....	21
4. UPRAVLJANJE FINACIJAMA I IZVORI FINANCIRANJA U NOGOMETU.....	25
4.1. Izvori financiranja u nogometu.....	26
4.2. Transferi nogometaša – financijski učinci.....	31
5. ZAKLJUČAK.....	34
6. SAŽETAK.....	35
7. ABSTRACT	36
8. POPIS LITERATURE.....	37

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Financiranje sporta u svijetu ima veliku važnost jer je razvojem tržišta postao jedna od najmoćnijih djelatnosti te jedan od najunosnijih biznisa, stoga je nužno poznavanje osnovnih organizacijskih i ekonomskih vještina. Sport uvjetuje atraktivnost i raznovrsnost programa, kvalitetu, obrazovanje stručnog kadra, te njegovo financiranje i organiziranje utječe na rezultate svih sportaša kao najboljih hrvatskih ambasadora što se dokazuje i rezultatom ostvarenim na nedavno završenom Svjetskom prvenstvu u nogometu u Rusiji.

Razvoj suvremenog sporta uključuje poznavanje temeljenih ekonomskih analiza te primjenu ostalih disciplina ekonomske znanosti: menadžmenta, poduzetništva, marketinga, promocije, upravljanja financijama i ostalih koji će biti podloga ove analize.

1.2. Ciljevi rada

Cilj ovog rada je definirati ulogu sporta u društvu, analizirati trenutačni model financiranja sporta u RH te istaknuti važnost upravljanja financijama u sportu na primjeru nogometa. Analiziranjem financijskih izvještaja te utvrđivanjem određenih kriterija će se pokušati utvrditi značajke i trendovi koji pokazuju i opisuju ograničenost financiranja sporta u RH. Na temelju kvalitetne analize može se donijeti mjerodavan sud o tome je li upravljanje financijama u Hrvatskom sportu dobro organizirano ili ne. Prepoznavanje ovog problema te ujedno i njegovo rješavanje bi doprinijelo razvoju hrvatskog gospodarstva, stoga je nužno isti prepoznati.

1.3. Metode rada

Metode koje su se koristile pri izradi ovog rada su metoda analize, sinteze, metoda indukcije i dedukcije, metoda deskripcije, statistička metoda te povijesna metoda

Metoda analize se koristi kako bi složenije cijeline mogli raščlaniti na manje, jednostavnije dijelove. Metodom sinteze će se pokušati istažiti i objasniti organizacija cjelokupnog ustroja financija u sportu na državnoj razini putem sinteze jednostavnijih sudova u one složene. Postupkom dedukcije će se pokušati zaključiti kako se organiziranost sustava financija, u ovom slučaju sporta može primjeniti na jednostavnije razine, odnosno metodom indukcije će se pokušati objasniti kako (ne)uređenost ekonomike financija na mikro razini ima sličnosti i na globalnoj, državnoj. Ovim metodama će se pokušati olakšati i pojednostavniti način prikaza ovog istraživanja. U ovom radu se još koriste metode deskripcije, povijesne metode kojom će se analizirati dokumenti te statistička metoda kojom će se pokušati dokazati empirijskim potvrđivanjem sličnosti i razlike određenih premisa.

1.4. Struktura rada

Glavni dio rada čine tri komponente koje se granaju i veći broj manjih i jednostavnijih dijelova. U prvom dijelu ovog rada obrađivati će se organiziranost i ustroj financiranja sporta na državnoj razini, gdje će se odrediti važnost sporta kao dijela javnih financija. U ovom dijelu ćemo spominjati koji sve modeli financiranja postoje, te koji se model koristi kao opcija načina upravljanja financijama u sportu u Republici Hrvatskoj.

U drugom dijelu definirati će se sport kao djelatnost i jednostavnije objasniti pojam sportske djelatnosti i njihova podjela. Kako u svakoj djelatnosti postoji hijerarhijski prikaz funkcija tako će se u ovom dijelu obraditi piramidalan ustroj sustava sporta u RH. Spomenuti

će se i Hrvatski olimpijski odbor kao krovna organizacija prije navedenog sustava i njegove dužnosti, tj. ciljevi.

U trećem dijelu će se prije navedenim metodama prezentirati upravljanje financijama i izvorima financiranja u nogometu gdje će se prikazati sustavno koji su izvori financiranja nogometnih klubova i kakav je model financiranja klubova u Hrvatskoj.

Četvrti dio će se zaključiti rad i navesti zaključak u kojem će autor izraziti svoje mišljenje doneseno na temelju činjenica koje su proizašle iz ovog istraživanja

2. ORGANIZACIJA I USTROJ FINANCIRANJA SPORTA NA DRŽAVNOJ RAZINI

Sport je složena društvena aktivnost koja zbog postojanja mogućnosti iskorištavanja raznih ekonomskih i tržišnih nepravilnosti zahtijeva upravljanje financijama, tj. državnu intervenciju pri njegovu financiranju. Upravljanje financijama u javnom sektoru predstavlja nužnost u današnje vrijeme jer je sport kao djelatnost jedna od najunosnijih djelatnosti te pridonosi kako politički, ekonomski, socijalno tako i državi u cijelini.

Pri analizi sporta nužno je segmentirati, tj. identificirati segmente sporta koji predstavljaju važnost za javni sektor. Analizirajući podatke primjetiti će se da postoji niz nepravilnosti što dokazuje loše praćenje sporta kao financijske aktivnosti, koje omogućavaju raznim subjektima iskorištavanje takvog tržišta. Analizom se uvidjelo također da su financijska sredstva koja se alociraju kroz razne financijske instrumente i tokove puno veća od onih sredstava koja su namijenjena za sport (razne naknade, subvencije, sredstva za razvoj itd.).

Stoga će ovaj dio biti osvrnut na sredstva koja su namijenjena za sport i njegov razvoj te na primjeru iz EU pokušati će se identificirati sličnosti i razlike koje će biti temelj za zaključak ove stručne analize.

2.1. Sportska djelatnost kao dio javnih financija

Zbog svoje kompleksnosti i širine funkcija koje sport ispunjava, problem financiranja sporta i njegova upravljanja je očit u svim zemljama bez obzira na njihovu razinu razvoja. Zbog svog prevelikog utjecaja na društvo kao i na gospodarstvo u cjelini, sport kao djelatnost se ne može u potpunosti prepustiti privatnom sektoru, te je potrebna državna regulacija u smislu pravedne i transparente alokacije resursa, kako onih financijskih tako i onih specifičnih faktora – stručnih (ljudskih). Državna regulacija je nužna također zbog stvarne opasnosti da bi proizvodnja i organizacija sporta bila ispod optimalne razine, tako primjerice imamo primjer kada država daje razne naknade za vrhunske sportaše i za sportske organizacije koje su ostvarile vrhunske rezultate, na taj način se potiče sportska djelatnost i izbjegava nedostatak sportaša u pojedinim sportovima, jer ih takve naknade motiviraju za postizanje što većih i boljih sportskih uspjeha.

Sportske organizacije imaju mnogo izvora prihoda, a općenito izvore možemo podijeliti na one **proračunske** i **neproračunske prihode** (iako će se u daljnoj analizi pojaviti treća vrsta izvora), tako primjerice u proračunske spadaju klupske naknade, prihodi od prodaje karata, TV prava, naknade dobivene kroz razne medije, prodaja, preraspodjela dohotka između saveza i ostali koji će biti oprimjereni u trećem dijelu ovog rada. U ovom dijelu ćemo se više bazirati na neproračunske prihode koji su većinom financirani od strane države prema sportskim klubovima koji se prikazuju kao državni izdatak za sport.

Zbog nedostatka i netransparentnosti statističkih podataka skoro je nemoguće odrediti udio privatnih u odnosu na javne izdatke za sport i obrnuto, ali možemo okvirno zaključiti koliko se sredstava utrošilo na sportske organizacije. Prema podaci objavljenim 2003. Godine na stranicama Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa dolazimo do informacija da su sportski savezi koji su registrirani u sustavu tj. Registru 26,6% financirani iz raznih javnih proračuna, a preostalih 75,4% dolazi od privatnih, tržišnih izvora. U Državnom zavodu za statistiku nalazi se godišnji Anketa o potrošnji kućanstava u kojoj su navedeni neki podaci o potrošnji kućanstva za sport. Prema podacima iz 2009. Godine, hrvatska kućanstva su potrošili oko 6% svojeg proračuna na rekreaciju tj. sport i kulturu. Ovi podaci o izdacima kućanstava nisu dovoljni da bi mogli utvrditi nekakvu čvrstu hipotezu, ali dokazuju to kako

postoje financijski rashodi od strane kućanstava namijenjeni za sport, što bi značilo da osim proračunskih i neproračunskih prihoda postoje i prihodi od **građana**.

Sustav financiranja športa u Hrvatskoj odgovara tzv. mješovitom modelu financiranja. Ovaj model financiranja športa prisutan je u svim zemljama Europske unije. U njemu se kao tri ravnopravna izvora financiranja, ali ne nužno u jednakim iznosima, javljaju:

- građani;
- proračunski izvori (državni proračun i proračuni jedinica lokalne i regionalne vlasti);
- gospodarstvo (sponzorstvo, mediji, televizijska prava i sl.).¹

Sport je u 2004. Godini u širem smislu stvorio dodatnu vrijednost od 407 milijardi eura, što je činilo 3,7% BDP- a Europske unije, te je stvorio radna mjesta za 15 milijuna ljudi ili 5,4% radne snage.²

Zbog rastućeg trenda financiranja sporta (koji će se oprimjeriti kasnije Tablicom 3) možemo zaključiti da su današnje brojke još veće i još ozbiljnije što dokazuje još jednom da je ulaganje u sport jako važno za gospodarstvo, odnosno da su brojke koje su prezentirane vrlo ozbiljne da se tržište na kojem funkcionira sport nebi reguliralo.

Prema podacima (Tablica 1) možemo zaključiti kako izdaci za sport u zemljama članicama EU imaju doista veliki udio u BDP-u odnosno velika većina imaju puno veće izdatke za sport u odnosu na BDP te su se kroz period od 10 godina takvi izdaci i povećali. Gledajući Tablicu 1 može se donijeti prvi zaključak da Republika Hrvatska mlada zemlja i novopečena u EU treba koristiti njihov primjer kao dobar putokaz za razvoj gospodarstva kroz sport.

¹ Milanović, D., Čustonja, Z., Bilić D. (2011): Temeljna načela i smjernice razvoja športa u Republici Hrvatskoj

² White Paper on Sport (2009)

zemlja	kućanstva	gospodarstvo	državni proračun	lokalni proračuni	privatni izvori ukupno	javni izvori ukupno	ukupno financiranje šport/BDP
1990. godina							
Češka	74,8	1,8	6,0	17,4	76,6	23,4	/
Danska	55,6	5,6	6,3	32,5	61,2	38,8	0,56
Finska	66,2	4,8	4,3	24,7	71,0	29,0	1,13
Francuska	42,4	8,5	11,5	37,6	50,9	49,1	1,10
Njemačka	69,0	3,8	0,6	26,6	72,8	27,2	1,28
Mađarska	47,5	5,7	30,2	16,6	53,2	46,8	0,60
Italija	72,9	7,9	8,2	11,0	80,8	19,2	1,04
Portugal	36,5	42,0	9,2	11,6	78,5	21,5	1,77
Švedska	60,2	17,1	2,2	20,4	77,4	22,6	0,80
Švicarska	91,6	2,8	0,4	5,2	94,4	5,6	3,47
Velika Britanija	79,1	5,0	0,8	15,1	84,1	15,9	1,49
2000. godina							
Francuska	50,4	7,0	11,1	31,5	57,4	42,6	1,70
Velika Britanija	79,5	8,4	/	21,1	87,9	12,1	1,50

Tablica 1: Prikaz drugih zemalja EU prema njihovim izdacima za sport

Izvor: Struktura financiranja športa u Europskim zemljama 1990. i 2000. u postocima (Andreff & Szymanski, 2006)

2.2. Model financiranja sporta u RH

Za analizu modela financiranja u RH najprije je potrebno utvrditi koji modeli postoje te objasniti njihovu narav, tj. njihova obilježja. Svaki pojedini sustav financiranja može biti organiziran kroz 4 modela i to:

Model 1

- koristi se u sjevernoj i zapadnoj Europi, izuzev Francuske i VB, gdje postoji visoka stopa izdvajanja za sport iz domaćinstva i privatnog odnosno javnog sektora
- veliki doprinos volonterskog rada veliki broj članova

Model 2

- mediteranski model obuhvaća zemlje s nižom razinom javnih izdvajanja
- nedostatna kultura o koristima od sporta
- manja pažnja prosvjeđuje se volonterskom radu
- spori razvoj javno-privatnog partnerstva

Model 3

- naziva se još i duginim modelom "Rainbow model"
- obuhvaća nekoliko država u kojima se postojeća sportska infrastruktura 1990. godine urušila
- nisko zanimanje za rekreativni sport
- doprinos kućanstva nizak kao i volonterski rad
- nizak udio javnog sektora

Model 4

- naziva se još i duginim modelom BCP
- donekle je sličan modelu 3 s jednom velikom razlikom, naime udio prihoda o naknada za lutrije, klađenje i kockanje je vrlo visok³

Model financiranja sporta u Hrvatskoj ne razlikuje se značajno od onoga u Europi te se prihvaća mješoviti model, a reguliran je Zakonom o športu i to na sljedeći način:

- „osnovu financiranja športa čine prihodi koje pravne i fizičke osobe, koje obavljaju športsku djelatnost, ostvare obavljanjem športske djelatnosti, članarine koje ostvaruju športske udruge, dio prihoda od priređivanja igara na sreću i sredstva kojima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb i država pomažu obavljanje športske djelatnosti;
- Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb utvrđuju javne potrebe u športu i za njihovo ostvarivanje osiguravaju financijska sredstva iz svojih proračuna u skladu s ovim Zakonom.“⁴

Državna tajnica Središnjeg državnog ureda za šport, Janica Kostelić, sukladno članku 75. stavku 11. Zakona o sportu donijela je Odluku o financiranju programa javnih potreba u sportu za pet krovnih sportskih organizacija kojom se za njihove programe u 2018. godini raspodjeljuje ukupno 180.386.315,00 kuna.

U odnosu na 2017. godinu to je povećanje u iznosu od 24.270.304,00 kuna odnosno 15,5%. Navedenom odlukom je Hrvatskom olimpijskom odboru dodijeljeno 140.876.975,00 kuna što je u odnosu na 2017. godinu povećanje od 18.758.056,00 kuna odnosno 15,3%.

³ Mance, V. (2012): Financiranje sporta u zemljama EU

⁴ Zakon o športu (NN 71/06, čl. 74)

Nadalje, Hrvatskom paraolimpijskom odboru dodijeljeno je 16.200.000,00 kuna, Hrvatskom sportskom savezu gluhih 2.983.500,00 kuna, Hrvatskom školskom sportskom savezu 16.500.000,00 kuna i Hrvatskom akademskom sportskom savezu 3.825.840,00 kuna.

Ovi podaci su prezentirani u slijedećem tabelarnom prikazu (Tablica 2) gdje su prikazani rashodi za nacionalne saveze, posebne programske projekte te ujedno i naknade za zajedničke zadaće

Rb.	Naziv rashoda (po programskim skupinama, programima i potprogramima)	PRUJEDLOG JP U SPORTU ZA 2018. - HOO		
		Državni proračun	Ostali prihodi	UKUPNO
1.	NACIONALNI SPORTSKI SAVEZI-REDOVNI PROGRAMI	85.598.434	0	85.598.434
1.1.	<i>Natjecanja i pripreme</i>	65.315.666	0	65.315.666
1.2.	<i>Sportsko rekreacijska natjecanja-"Sport za sve"</i>	261.163	0	261.163
1.3.	<i>Međunarodne obveze članica</i>	2.732.476	0	2.732.476
1.4.	<i>Djelatnost tijela i službi</i>	17.289.129	0	17.289.129
2.	POSEBNI PROGRAMSKI PROJEKTI	32.341.750	2.282.074	34.623.824
2.1.	<i>Projekti olimpijskog programa i višesportske priredbe</i>	14.562.750	1.967.500	16.530.250
2.1.1.	Olimpijske igre - Tokyo 2020.	10.134.000	330.000	10.464.000
2.1.3.	Zimske olimpijske igre - Pyeongchang 2018.	1.442.750	318.500	1.761.250
2.1.4.	Zimske olimpijske igre - Peking 2022.	300.000	0	300.000
2.1.5.	Mediteranske igre Taragona 2018.	1.695.000	910.000	2.605.000
2.1.6.	Olimpijske igre mladih	991.000	409.000	1.400.000
2.2.	<i>Razvojni programi</i>	17.779.000	314.574	18.093.574
2.2.1.	Razvojni programi za sportaše	6.716.000	314.574	7.030.574
2.2.1.1.	Program I. - Program potpore sportašima mlađih dobnih kategorija	720.000	0	720.000
2.2.1.2.	Program II. - Program potpore perspektivnim sportašima	2.417.000	134.615	2.551.615
2.2.1.3.	Program II. (17.-20.) - Program potpore perspektivnim sportašima - ekipni sportovi	860.000	80.769	940.769
2.2.1.4.	Program III. - Program potpore kvalitetnim sportašima	2.719.000	99.190	2.818.190
2.2.2.	Razvojni programi za trenere	10.788.000	0	10.788.000
2.2.3.	Program specijalističkih trenerskih seminara	75.000	0	75.000
2.2.4.	Dodatna zdravstvena skrb i vitaminizacija	200.000	0	200.000
3.	PROGRAM POTICANJA RAZVOJA SPORTA NA LOKALNOJ RAZINI	4.820.000	80.000	4.900.000
3.1.	<i>Zajednički programi HOO-a i sportskih zajednica</i>	3.100.000	0	3.100.000
3.2.	<i>Programi iz područja sporta djece i mladeži</i>	470.000	80.000	550.000
3.3.	<i>Posebni projekti za poticanje i razvoj sporta</i>	1.250.000	0	1.250.000
4.	ZAJEDNIČKE PROGRAMSKE ZADAĆE	15.120.791	3.686.659	18.807.450
4.1.	<i>Djelatnost tijela i službi</i>	12.956.941	481.509	13.438.450
4.1.1.	Plaće i naknade radnika HOO-a	9.000.000	288.450	9.288.450
4.1.2.	Materijalni troškovi	1.286.941	93.059	1.380.000
4.1.3.	Najam prostora	1.770.000	0	1.770.000
4.1.4.	Funkcioniranje tijela i službi HOO-a	900.000	100.000	1.000.000
4.2.	<i>Veliki dan hrvatskog sporta</i>	330.000	390.000	720.000
4.3.	<i>Nagrada "Dražen Petrović"</i>	20.000	164.000	184.000
4.4.	<i>Informatizacija sporta</i>	1.003.850	96.150	1.100.000
4.5.	<i>Marketinške i promidžbene aktivnosti</i>	10.000	1.655.000	1.665.000
4.6.	<i>Informiranje i izdavaštvo</i>	800.000	0	800.000
4.7.	<i>Članarine u rabi i uslugama</i>	0	900.000	900.000
5.	HRVATSKA OLIMPIJSKA AKADEMIJA	1.820.000	0	1.820.000

Tablica 2: Prikaz rashoda za 2018.

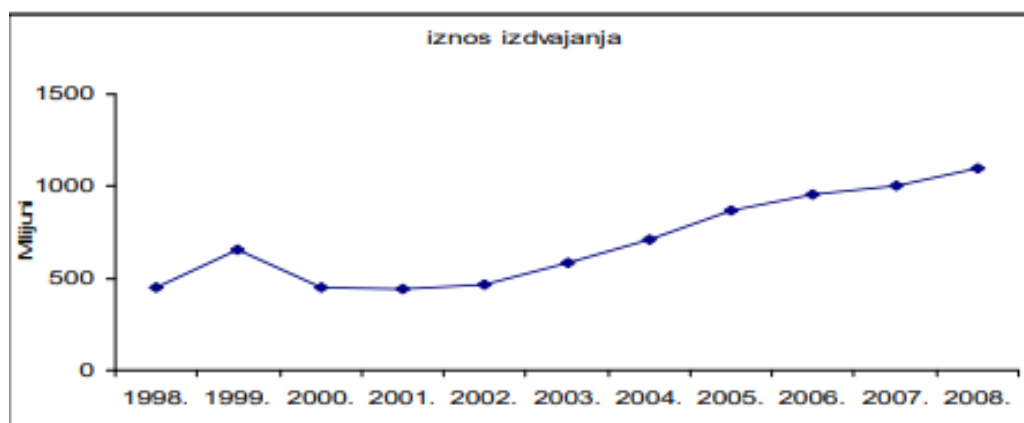
Izvor: Središnji državni ured za šport; Programi zadovoljavanja javnih potreba u sportu u 2018. Godini (2018)

Godišnje se u promatranih jedanaest godina iz lokalnih (i područnih) proračuna za službu sporta u prosjeku izdvajalo između 440 milijuna kuna (2001. godine) do 1.094 milijarde kuna (2008. godine). Ta izdvajanja u apsolutnim iznosima bilježe lagani rast u posljednjih 7 promatranih godina i to u prosjeku za 14% godišnje. U isto vrijeme udio (%) proračuna koji se u lokalnim i područnim proračunima izdvaja za sport iz godine u godinu varira. Ipak, može se primijetiti da se uobičajeno radi o izdvajanjima između 4 i 5% lokalnih i područnih proračuna.

Međutim velika ulaganja nisu bila dio politike bivših Vlada. Iz predstavljene strukture možemo zaključiti da je sport složena djelatnost koja ulazi u sva područja društvenog i gospodarskog života te je od iznimne važnosti.

Kao takav njegovo financiranje je regulirano od strane države pa možemo iz Tablice 3 vidjeti usporedni prikaz s ostalim društvenim djelatnostima gdje možemo zaključiti kako sport u RH dolazi naposljetku kao najmanje bitna društvena djelatnost.

Međutim, iz toga se ne može zaključiti da sport nije profitabilan te da Hrvatska država nema koristi od njega, nego suprotno. Takva činjenica proizlazi iz toga što se jako malo ulaže u sport te zbog stavljanja istog u drugi plan, ne dolazi do izražaja, tj. nemamo koristi od njega koliko bi mogli.



Tablica 3: Ukupni godišnji iznos izdvajanja za šport iz proračuna gradova, općina, županija i Grada

Izvor: Izračun prema podacima Ministarstva financija (2009)

Iz prikazane tablice (Tablica 3) vidimo postepeni rast ulaganja u sport, međutim blagog nagiba. Iako su podaci zastarjeli možemo pretpostaviti da je ulaganje u sport imalo stalni pozitivan trend, ne uzimajući pad izdvajanja za sport 2000. godine.

Međutim u slijedećoj tablici (Tablica 4) vidimo gdje pokazatelji i nisu baš na strani sporta, te se nalazi kao najmanje plaćenija društvena djelatnost. To ne znači da su ostale društvene djelatnosti preplaćene ili da imaju višak sredstava, nego to znači da društvene djelatnosti kao što je sport nisu dovoljno financirane, tj. državni izdaci za sport nisu dovoljni.

Najveći izdaci za financiranje sporta nalaze se pri financiranju održavanja sportskih objekata, igrališta, dvorana itd. koji su većinom sagrađeni uz osnovne škole, srednje škole, fakultete i ostalo. Kada se priča o potrebama vrhunskog sporta onda se spominje sportske objekte te se govori o gradskim stadionima, nacionalnim stadionima itd.

Kako bi potvrdili činjenicu koja je navedena u samom uvodu, a to je da su hrvatski sportaši najbolji ambasadori države, onda moramo znati kako je nužno upravljati financijama u sportu tj. moramo im omogućiti uvjete kako bi mogli ostvarivati uspješne rezultate na brojnim natjecanjima.

Javne potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna županija, Grada Zagreba, gradova i općina, jesu aktivnosti, poslovi i djelatnosti za koje je određeno da su lokalnog karaktera, u svezi s:

- poticanjem i promicanjem sporta
- provođenjem dijela programa tjelesne i zdravstvene kulture djece i mladeži
- tjelesnom kulturom i sportskim aktivnostima invalida i drugih osoba oštećena zdravlja
- održavanjem i izgradnjom objekata od značenja za županiju, grad ili općinu⁵

⁵ Bartoluci, M. (2003): Ekonomika i menadžment sporta

DJELATNOST	1970.	1980.	1990.	2000.
Obrazovanje	4,80	4,40	4,70	4,38
Znanost	1,08	0,72	1,02	1,26
Kultura	1,46	2,69	2,18	2,16
Zdravstvo	5,4	5,20	5,90	5,73
Socijalna zaštita	1,1	1,40	1,23	1,76
Mirovinsko osiguranje	6,9	7,30	7,90	7,96
Sport	0,78	0,58	0,69	0,56
UKUPNO	21,61	22,69	23,62	23,81

Tablica 4: Udio pojedinih društvenih djelatnosti u društvenom proizvodu

Izvor: Stipetić, V., Bartoluci, M.: „Uloga sporta u gospodarskom razvoju“, Statistički ljetopis Hrvatske (2000)

Povijesni pregled sporta dokazuje da se uvijek nalazio kao posljednja opcija društvenih djelatnosti, te se nalazi kao posljednja stavka, tj. ona koja ima najmanje udijela u BDP-a.

Međutim, slušajući i gledajući visinu prihoda koji su ostvareni na ovom Svjetskom prvenstvu u nogometu u Rusiji osvojivši drugo mjesto. Hrvatska nogometna reprezentacija je zaradila pravo bogatstvo - čak 28 milijuna dolara, dok su Francuzi za svjetsku krunu zaradili još 10 milijuna dolara više. To su brojke koje se mogu utvrditi, odnosno ne treba voditi empirijska istraživanja, ali zapanjujuće je tek, a to se ne može izračunati koliko će hrvatsko gospodarstvo tek zaraditi. Ovakva promocija Hrvatske u svijetu uistinu će djelovati na naše gospodarstvo kao nekakva vrsta „injekcije“, te se brojke zarađene na ovom prvenstvu neće moći stopostotno utvrditi.

Ovim primjerom htjelo se ukazati na važnost ulaganja u sport kao djelatnosti koja zasigurno ima jednu od većih stopa povrata, u odnosu na ostale djelatnosti.

3. UPRAVLJANJE SPORTOM U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Hrvatskoj se početkom 20. stoljeća počinje organizirati i osnivati veći broj sportskih klubova i saveza. Do danas hrvatski sport bilježi velik broj klubova koji su osnovani kao udruge građana, nevladine i neprofitne organizacije. Osnivajući sve više klubova u Hrvatskoj je započeo proces regulacije i ustrojavanja sporta. Do druge polovice 20. stoljeća sport se smatrao individualnim pravom građana te kao takvom država se nije uplitala u organizaciju te nije ni bilo potrebe od državne intervencije.

Nužnost reguliranja sporta i njegovo kontroliranje javio se 1970-ih godina kada se u bivšoj državi Jugoslaviji primjetila važnost financija u sportu, tj. njihovo upravljanje imalo je velike učinke na gospodarsku i ekonomsku strategiju upravljanja samom državom.

Bez detaljnijega objašnjavanja razloga za državnu intervenciju u šport, spomenut ćemo činjenicu da je u kontinuitetu od tada do danas uloga države u organizaciji, ustroju i djelovanju športa značajna i regulirana zakonskim propisima na nacionalnoj razini. Do tada zaštićeno i neupitno pravo nacionalnih i međunarodnih sportskih saveza i federacija na autonomiju odlučivanja počinje dobivati pravni okvir. I Republika Hrvatska je neposredno nakon donošenja Ustava u prosincu 1990. godine već 29. prosinca 1990. godine donijela Zakon o športu (NN, 59/1990)⁶.

⁶ Milanović, D., Čustonja, Z., Bilić, D. (2011): Temeljna načela i smjernice razvoja športa u Republici Hrvatskoj

3.1. Definiranje sporta i sportskih djelatnosti

Sport možemo definirati kao aktivnost kojom se želi doprinijeti razvoju svakog pojedinca te se kroz sport pokušavaju jačati tjelesne i motoričke sposobnosti svakog čovjeka. Bavljenje sportom je pravo svake fizičke kao i pravne osobe.

Pri objašnjavanju organizacije i ustroja upravljanja financijama u sportu utvrdili smo da je nužno objasniti i predočiti kako je organiziran sustav upravljanja sportom u RH. Upravljanje sportom u RH je organizirano kroz nekoliko sportskih djelatnosti koje su u Hrvatskoj utvrđene i prihvaćene u Zakonu o športu, a navodi ih prof. Bertoluci⁷:

- **Tjelesna i zdravstvena kultura** (u području obrazovanja)
- **Natjecateljski sport** (svih vrsta i kategorija)
- **Sportska rekreacija** (sport za sve)
- **Kineziterapija i sport invalida**

Tjelesna i zdravstvena kultura su dio opće kulture te se provode u pravilu kroz sustav školovanja te program pripisan od strane Ministarstva provode stručne osobe, u ovom slučaju profesori. Kroz ovaj segment žele se animirati i potaknuti pojedinci, djeca i mladež na duhovni i tjelesni razvoj kroz jačanje i održavanje fizičkih i motoričkih sposobnosti. Ovakav program se razlikuje s obzirom na populaciju te je drugačije pripisan sukladno starosnoj dobi pojedinaca.

Natjecateljski sport je posebna kategorija sportskih djelatnosti jer obuhvaća niz aktivnosti koje moraju biti ispunjene kako bi se sportaš kao individualac ili kao dio sportske cijeline mogao natjecati. Osim sportske komponente za ostvarenje što boljeg, tj. maksimalnog rezultata potreban je niz drugih aktivnosti koji podrazumijeva ekonomske, socijalne, kulturne, političke i razne druge komponente. Kao takav je zbog svoje naravi najinteresantiji oblik sportske djelatnosti te je popraćen brojnom populacijom.

⁷ Bertoluci, M. (2003): Ekonomika i menadžment sporta, Kineziološki fakultet sveučilišta u Zagrebu

Vrhunski sport je multiplikator i generator mnogih oblika sportskih aktivnosti, promotor svih oblika masovnog sporta, sredstvo razvoja sportske industrije, sredstvo dokazivanja sportskih rezultata nacionalnog identiteta i sl.⁸

Sportska rekreacija je više osobnog karaktera, tj. osmišljena je kao ispunjavanje slobodnog vremena pojedinca te kao takva ne treba biti posebno regulirana ikakvim propisima već se daje na slobodu fizičke osobe. Osmišljena je na način da poboljšava zdravstveni i društveni život pojedinca na njegovu vlastitu inicijativu. Ona služi čovjeku kako bi potekla njegov psihološki i tjelesni razvoj kroz niz psihomotoričkih i funkcionalnih vježbi, ali i kao takva – puštena na volji pojedinca nosi društvenu važnost jer povećavajući aktivnost samog sebe nekim primjerom „nevidljive ruke“ potičemo i okolinu na savjesno ponašanje i brigu o zdravlju. Iako je slobodnog karaktera te rekreacijskog, pojedinac se sportskom rekreacijom može baviti i nesamostalno, tj. može sudjelovati organizirano preko sportskih klubova.

Kineziterapija i sport invalida obuhvaćaju aktivnosti pod stručnim nadzorom. Vezane za programe unapređenja životnih funkcija i zdravlja osoba oštećena zdravlja, osobe s funkcionalnim smetnjama i osobe sa invalidnošću.⁹

Cilj kineziterapije je najprije utvrditi o kojojem funkcionalnom oštećenju i hendikepu osobe jest kako bi se mogla primjeniti odgovarajuća terapija. Terapijom je cilj osposobiti osobu i povećati njezine motoričke i fizičke sposobnosti kroz niz aktivnosti. Ovakav program je od izuzetne važnosti jer se njime postiže što veća uključenost osoba s oštećenim zdravljem u društvu kroz razne programe koji osobama omogućuju socijalizaciju. Naravno, osim najbitnije funkcije kineziterapije i sporta invalida koja je gore navedena, bitno je napomenuti kako je ovakva djelatnost od važnosti jer omogućuje socijalizaciju i vojnih osoba i civila koji su stradali u Domovinskom ratu.

⁸ Šugman, R., Bedmarik, J., Kolarić, B.: Šport menadžment, Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Ljubljana, 2002.

⁹ Bertoluci, M. (2003): Ekonomika i menadžment sporta, Kineziološki fakultet sveučilišta u Zagrebu

U ovom osvrtu će se najveća važnost dati natjecateljskom sportu jer kao što je i prije utvrđeno, ono je medijski najviše ispraćeno i utvrđujući njegovu finacijsku važnost predstavlja najjači alat kojim se može upravljati.

3.2. Piramidalni ustroj sustava sporta u RH

Utvrđujući sportske djelatnosti koje su definirane Zakonom o športu, kroz natjecateljski sport spominjali sportske klubove koji čine temelj te djelatnosti. Sportski klubovi čine temelj i „piramide“ ustroja sporta te su od fundamentalne važnosti, udruženi i grupirani kroz razne športske saveze, lokalne, regionalne i naposljetku državne.



Slika 1: Organizacija i upravljanje sportom u Republici Hrvatskoj

Izvor: Kuliš, D., Lendić Kasalo, V. (2012): Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj s usporednim prikazom financiranja u Europskoj uniji, Zagreb

Na slici (Slika 1) vidimo kako su ustrojani najviši organi zaduženi za sport, a kao najbitnije organe vidimo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa koji kontrolira Upravu za

šport, te Hrvatski sabor pod čijim je nadzorom Nacionalno vijeće za šport, te koji donosi Nacionalni program športa za razdoblje od 8 godina.

Osim Uprave za šport pod Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa se nalazi još jedna organizacija koja na ovoj slici nije prikazana, a to je **Povjerenstvo za profesionalne športske klubove**.

Povjerenstvo za profesionalne sportske klubove (u nastavku: Povjerenstvo) osnovano je kao stručno tijelo čija je zadaća praćenje obavljanja djelatnosti profesionalnih sportskih klubova. Povjerenstvo ima sedam članova imenovanih na razdoblje od četiri godine, i to dva promjenjiva člana na prijedlog nacionalnoga sportskog saveza čiji je član profesionalni sportski klub na koji se odnosi odluka koju Povjerenstvo treba donijeti, jednoga stalnog člana na prijedlog Hrvatskoga olimpijskog odbora te četiri stalna člana iz reda istaknutih stručnjaka u području sporta i sportaša.

- vodi evidenciju o dokumentaciji koju su mu dužni slati profesionalni sportski klubovi te prima obavijesti o važnim poslovnim događajima za sportsko dioničko društvo (s.d.d.)
- daje suglasnost na izbor revizora koji treba utvrditi jesu li u sportskom klubu - udruzi za natjecanje ostvareni uvjeti za pokretanje stečajnog postupka, u skladu s posebnim propisima, odnosno uvjeti za obvezno preoblikovanje u s.d.d.
- daje prethodnu suglasnost na rješenje kojim se utvrđuje da su ispunjeni uvjeti za obvezno preoblikovanje u s.d.d. te predlaže stečajni postupak sportskog kluba - udruge za natjecanje, ako isti ne provede postupak preoblikovanja tj. ako preoblikovanje nije uspjelo
- daje suglasnost na elaborat o preoblikovanju te utvrđuje početni iznos temeljnog kapitala s.d.d.-a
- vodi evidenciju o imateljima dionica u s.d.d.-u, prima obavijesti o stjecanju dionica na koje otpada 5% temeljnog kapitala društva, daje suglasnost na stjecanje dionica na koje otpada više od 25% temeljnog kapitala u s.d.d.-u, imenuje osobu povjerenika koji ostvaruje prava iz dionica stečenih suprotno odredbama Zakona o sportu

- daje mišljenje o tome jesu li ispunjeni razlozi zbog kojih neka osoba ne može biti član uprave ili nadzornog odbora s.d.d.-a, a osobito o tome bi li zbog svog djelovanja osoba mogla neposredno utjecati na sustav natjecanja u odgovarajućem sportu.¹⁰

Neovisno o tome da li su upisani u registar kao udruge ili športska dionička društva klubovi mogu imati profesionalni ili amaterski status. Ako klub ima profesionalan status (što znači ujedno da imaju sklopljene profesionalne ugovore sa više od 50% igrača) mora se upisati u Registar profesionalnih klubova te su dužni jednom godišnje Povjerenstvu za profesionalne sportske klubove podnositi izvještaje i to:

- račun dobiti i gubitka,
- izvješće o registriranim sportašima seniorske momčadi,
- izvješće o članovima kluba i članovima tijela kluba,
- plan poslovanja u idućoj poslovnoj godini,
- godišnje financijsko izvješće,
- revizorsko izvješće



Slika 2: Organizacija i upravljanje sportom u Republici Hrvatskoj

Izvor: Kuliš, D., Lendić Kasalo, V. (2012): Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj s usporednim prikazom financiranja u Europskoj uniji, Zagreb

¹⁰ Izvor: Središnji državni ured za šport; <http://sdus.hr/sport/profesionalni-sportski-klubovi/povjerenstvo-za-profesionalne-sportske-klubove/>

Prema drugoj slici (Slika 2) možemo primjetiti postojanje dvije izuzetno važne institucije, tj. odbora:

- *Hrvatski olimpijski odbor* i
- *Hrvatski paraolimpijski odbor*

Hrvatski olimpijski odbor kao i Hrvatski paraolimpijski odbor predstavlja nevladinu športsku organizaciju u koju su udruženi svi nacionalni savezi i udruge u županijama.

Nacionalni športski savezi, Udruge od značaja za promicanje športa te športske zajednice u županiji i gradu Zagrebu su odgovorni Hrvatskom olimpijskom odboru, a zadužene su/je za promicanje športa odnosno, oni kontroliraju sve športske saveze unutar države kao i sve regionalne i lokalne udruge i saveze.

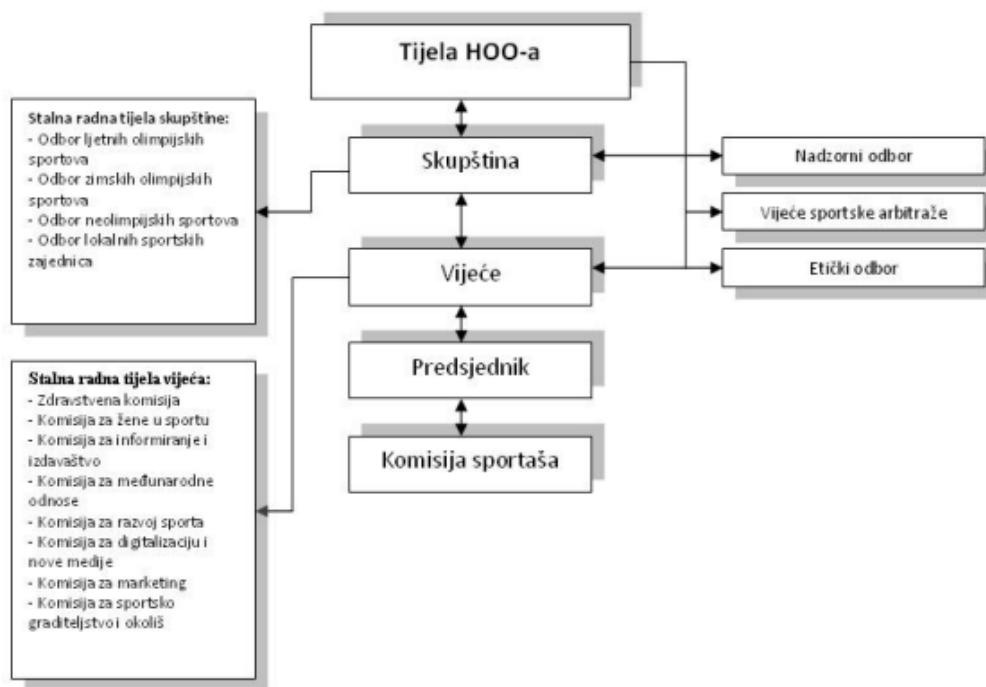
3.3. Hrvatski olimpijski odbor (HOO)

Djelatnost Hrvatskog olimpijskog odbora (HOO) kao sastavnice ukupnog sportskog sustava u Hrvatskoj regulirana je Zakonom o sportu koji je u slobodnoj Hrvatskoj prvi put donesen 1991. godine, dopunjen 1992., značajno mijenjan 1995., potom 1997. godine, 2002., 2006., 2011., 2013. godine.

Misija Hrvatskog olimpijskog odbora:

- Njegova je misija da trajno doprinosi promicanju sporta kao univerzalne civilizacijske baštine; širenju olimpijskih načela, etičkih i moralnih normi u sportu; stvaranju vrhunskih sportskih dometa hrvatskih sportaša; promicanju Republike Hrvatske kao demokratske države; fair odnosa sudionika u sportu. Hrvatski olimpijski odbor ima zadaću

štiti simbole olimpijskog pokreta i predstavlja hrvatski sport pred Međunarodnim olimpijskim odborom i drugim međunarodnim sportskim organizacijama.¹¹



Tablica 5: Prikaz ustroja HOO

Izvor: web stranica HOO - <https://www.hoo.hr>

Važnost prikaza „hijerarhije“, tj. ustroja HOO-a je nužna kako bi mogli što bolje razumijeti način rada i organizaciju poslovanja. Ustroj HOO je kvalitetno posložen te nebi trebao biti izložen rekonstrukciji niti ikakvim velikim promjenama, promjene će se vršiti kroz efikasnije upravljanje financijama, odnosno najbitniji dio će biti proveden kroz strateški plan organiziranja financiranja.

Sve do 2013. godine HOO se financirao redovnim prihodima i sredstvima igara na sreću Državnog proračuna, vlastitim marketinškim prihodima i prihodima Olimpijske solidarnosti. Redovna sredstva DP u cijelosti su ukinuta u predolimpijskoj 2013. godine (u

¹¹ Izvor: Web stranica HOO - <http://www.hoo.hr/hr/hrvatski-olimpijski-odbor/o-hrvatskom-olimpijskom-odboru/1299-hrvatski-olimpijski-odbor>

2015. vraćena s iznosom od 2.000.000 kuna), a i smanjen je i postotak izdvajanja sredstava od igara na sreću čime su značajno umanjeni sveukupni prihodi HOO- a. Nakon 2010. godine ukinuta su i sredstva proračunske zalihe za olimpijske projekte i nastupe na Olimpijskim igrama i Zimskim olimpijskim igrama ali i drugim višesportskim priredbama.

	Prihodi po izvorima	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1.	Prihodi državnog proračuna	106.712.911	105.469.123	112.551.669	114.973.938	100.364.354	98.183.230
1.1.	Redovni prihodi	21.890.730	12.477.716	6.158.644	5.850.712		
1.2.	Proračunska zaliha	4.030.000	4.000.000				
1.3.	Igre na sreću	80.792.181	88.991.407	106.393.025	109.123.226	100.364.354	98.183.230
1.4.	Očekivani višak od igara na sreću						
2.	Prihodi od marketinga	10.948.983	12.535.429	10.433.419	11.457.410	4.576.270	4.774.727
3.	Prihodi od olimpijske solidarnosti	2.416.167	1.932.038	1.927.926	4.878.608	3.788.893	3.977.159
4.	Ostali prihodi	980.720	479.241	417.855	130.237	458.139	2.006.662
	Ukupni prihodi	121.058.781	120.415.831	125.330.869	131.440.193	109.187.656	108.941.779
	Učešće DP-a (redovni prihodi i igre na sreću) u ukupnim prihodima	88,15	87,59	89,90	87,47	91,92	90,12

Tablica 6: Prihodi HOO

Izvor: web stranica - HOO - <https://www.hoo.hr> (2015)

Rbr.	Programske skupine	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014..
1.	Nacionalni športski savezi	55.370.146	51.194.156	59.054.397	57.327.061	55.360.166	55.223.986
2.	Programi poticanja sporta na lokalnoj razini	2.150.001	3.927.122	4.139.722	4.600.466	4.262.687	4.143.787
3.	Posebni programski projekti	29.214.689	24.941.469	25.932.290	40.317.694	23.042.027	19.043.496
3.1.	Zdravstvena zaštita	355.274	223.015	332.389	314.750		
3.2.	Višesportski programi	12.004.357	9.579.679	9.854.940	24.679.163	10.140.616	6.534.951
3.2.1.	Projekt ZOI Vancouver 2010.	5.188.942	4.661.855				
3.2.2.	Projekt OI London 2012.	2.160.124	3.755.860	6.524.134	21.299.046		

Tablica 7: Rashodi HOO

Izvor: web stranica - HOO - <https://www.hoo.hr> (2015)

Iz prethodne svje tablice vidimo kako hrvatski sport, tj. HOO i njihovi rashodi imaju negativan trend te se primjećuje jako malo izdvajanje za razne programe i projekte kojima se potiče sport kao djelatnost. Mišljenja sam da to nije dobra strateška odluka i da to nije kvalitetna dugoročna politika sporta jer na takav način razvoj sporta stagnira i opada.

Hrvatski olimpijski odbor je krovna organizacija te kao takav bi trebao razraditi dugoročan plan financiranja sporta kojemu će cilj biti poticati razvoj svih nacionalnih saveza i udruga koje su od značaja za hrvatski sport. Naravno uz Hrvatski paraolimpijski odbor treba činiti glavnu okosnicu.

Uz sve potrebne organizacijske, ekonomske, socijalne i političke vještine hrvatski sport bi mogao postati jedna od najjačih društvenih djelatnosti, jer način na koji sport može ujediniti društvo niti jedna druga vrsta društvene djelatnosti ne može, naglašavajući pritom opet rezultat hrvatske nogometne reprezentacije.

3.4. Financiranje sporta u RH

Financiranje sporta smo objedinili kroz svaki prijašnji dio ovog rada jer je ova tema u naravi dosta opširna, a kako bi trebala biti glavni dio ovog rada u ovom dijelu će se predstaviti analiza strateškog plana financiranja sporta u RH. U nastavku je prikazan dio teksta sa stranica HOO-a:

„ Program javnih potreba sporta državne razine u nadležnosti Hrvatskog olimpijskog odbora financira se sredstvima Državnog proračuna sa dva izvora (1) redovna sredstva i (2) sredstva igara na sreću prema Zakonu o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara iz 2003., te (3) vlastitim marketinškim prihodima i sredstvima Olimpijske solidarnost i MOO- a. Za projekte Olimpijskih igara i zimskih olimpijskih igara HOO je do 2010. godine imao na raspolaganju dodatna sredstva Državnog proračuna iz tekuće zalihe, kao dodatne aktivnost u DP- u ili uvećanjem redovnih sredstva rebalansom DP- a. Iako su programi i rezultati hrvatskih sportaša opravdali ulaganja prihodi su od 2013. godine u evidentnom padu; redovni izvor sredstava DP je ukinut, postotak izdvajanja od igara na sreću umanjen, a dodatna sredstva za olimpijske projekte od prioritetne važnosti za RH i hrvatski sport su izostala. Vlastita sredstva koja su se kretala između 8 i 10 % ukupnih sredstava HOO- a do 2012. godine, zbog teške gospodarske situacije padaju na 4,5%, dok se sredstva Olimpijske solidarnosti koriste sukladno s programskim smjernicama Olimpijske solidarnosti za to razdoblje, a za koje HOO redovito konkurira za njihovo korištenje.

Činjenica je da se o financiranju Programa javnih potreba sporta o kojem skrbi HOO ne raspravlja prilikom određivanja Proračuna što predstavlja jedan od problema u financiranju iako, a kako je navedeno u izvješćima HOO- a u prethodna dva olimpijska ciklusa, oko 84 % prihoda direktno je raspodijeljeno upravo za programe nacionalnih sportskih saveza i udruga u čijoj je nadležnosti predstavljanje hrvatskog sporta u međunarodnom sportskom okruženju, te olimpijski projekti nastupa na Igrama i ulaganje u razvojne programe namijenjene sportašima.

Analizom podataka iz godišnjeg upitnika članstva HOO- a potvrđeno je da se najveći broj članica, njih oko 80 posto, financirana sa više od 80% sredstvima proračuna HOO- a. Samo šest nacionalnih sportskih saveza ostvaruje vlastite prihode preko 50 % ukupnih prihoda. Razloga je više, a među njima dugotrajna gospodarska kriza, kao i činjenica da tvrtke u Hrvatskoj nisu stimulirane ulagati u sport što bi strateškim ciljevima nadležnih institucija trebalo promijeniti u narednom razdoblju¹².

Iz ovakvog teksta možemo zaključiti da se prilikom određivanja proračuna za financiranje sporta u RH se ne raspravlja o fundamentalnim stvarima, a to je kako nacionalni savezi i udruge koje su od posebnog značaja za sport troše financijske instrumente koji su im dani u ruke. Traženje informacija o financiranju pojedinih saveza su pomalo pa „zamućeni“ te su doneseni „pro forme“. Primjera radi, ne trebamo detaljne analize kako bi primjerice utvrdili nepravilnosti u financiranju nacionalnog saveza – Hrvatskog nogometnog saveza. Međutim, to nije tema ovog rada i te stvari ćemo prepustiti reviziji.

Kako je HOO osmišljen prema talijanskoj krovnoj sportskoj organizaciji (CONI) računalo se na vlastite, redovite izvore financiranja između kojih su najviši bili oni od igara na sreću. Poslijeratno razdoblje nije bilo pogodno za razvoj hrvatskog sporta, te se tomu davala nikakva važnost. Prihodi su bili ubirani na način da sve što bi se skupilo bilo bi predano u proračun države, te po potrebama bi se financirali sportske organizacije, klubovi i ostalo. Takav način upravljanja financijama nije bio kvalitetan, te taj period bilježi stagnaciju (dokazano u prijašnjim tablicama), tj. takvim načinom ne potičemo razvoj sporta.

¹² Strateški plan Hrvatskog olimpijskog odbora 2015. – 2022. (https://www.hoo.hr/images/dokumenti/sport-olimpizam-hr/Strategija-HOOprosinac2015_.pdf)

Na državnoj se razini, za nacionalni sportski program, godinama izdvajaju jednaka, nedostatna sredstva. Na lokalnim razinama, usprkos precizno utvrđenih javnih potreba u sportu, izdvajanja za sport su neobavezna jer zakonom nije utvrđena i njihova razina. Problem je i što se lokalni proračuni nerijetko troše po nalogima političke vlasti, a rijetko po precizno usvojenom programu i putem zajednica sportskih udruga i saveza, kako je to Zakonom predviđeno.

Glavni interesi su političke naravni pa se putem sporta pokušava stvoriti i ojačati poslaovni image. Jaki profesionalni sustavi kroz promidžbu i ostale načine pokušavaju doći do nositelja političke vlasti pa su im putem tih isti omogućeni ogromni novci i ostala sredstva koja se troše na neracionalan način. Tim načinom osim što osiromašuju državni proračun i troše novac javnih poduzeća, oni ne omogućuju ostalim sportskim djelatnostima i drugim sudionicima sporta osiguravanje prihoda. Koristeći nositelje političke vlasti kao zaštitnike, pritom kršeći zakone (iako nepovoljne za razvijanje sporta, ali kakve-takve treba ih se pridržavati), često bez kontrole financiraju projekte „upitne“ naravi i pritom troše ogromna sredstva.

Stoga je nužno prije stvaranja kvalitetnog strateškog plana razvoja sporta, regulirati zakonom odnose sportskih organizacija i regulirati ustroj samih. Bez rekonstruiranja postojećeg sustava i sređivanja Zakona o športu brojne anomalije će se još uvijek javljati i njihovo ponavljanje, a pritom mislim na kršenje zakona i nemoralno i neetično ponašanje, te će donijeti nove žrtve, a najveća od svih će biti sam sport.

Cilj stvaranja dugoročne strategije razvoja sporta jest stvaranje sporta kao samostalne i samoodržive djelatnosti, gdje će državni izdaci za sport isključivo biti investicijske naravi, a ne kao pokriće troškova i izdataka nacionalnih saveza.

Prema slijedećoj tablici (Tablica 8) je prikazan usporedni prikaz udijela proračunskih izvora prihoda u ukupnim приходima, za države članice EU, koje ponavljam trebaju biti smjernica za razvoj našeg sporta.

Država	Proračunski izvori (državni i lokalni) u ukupnim prihodima sporta (u %)
UK (2005.)	8,6
Njemačka (2005.)	15,9
Švedska (2005.)	17,3
Cipar (2005.)	19,9
Nizozemska (2005.)	21,5
Finska (2005.)	23,7
Portugal (2005.)	33,5
Slovenija (2005.)	35,5
Francuska (2005.)	39,6
Estonija (2005.)	49,7
Hrvatska (2011.)	52,6
Litva (2005.)	52,6
Slovačka (2005.)	72,3
Bugarska (2005.)	77,4

Tablica 8: Usporedni prikaz članica EU prema udjelima proračunih izvora prihoda u ukupnim prihodima

Izvor: Škorić, Bartoluci i Čustonja (2012); FINA (2012)

Sport se već sad uglavnom financira iz centralnog i lokalnih proračuna, te sponzorstvima velikih državnih poduzeća. Zbog netransparentnih donacija sportskim klubovima i manifestacijama iz državnih poduzeća (HEP, INA, JANAF i sl.) građani plaćaju skuplje usluge, što je, zapravo, indirektan oblik oporezivanja.

Ekonomski jake zemlje s funkcionalnom demokracijom sport tek minimalno financiraju novcem poreznih obveznika:

- Velika Britanija 8,6%
- Njemačka 15,9%
- Švedska 17,3%
- Nizozemska 21,5%

Istovremeno su bivše socijalističke zemlje ostale na državnom financiranju, pa tako Bugarska sport financira 77,4%, Slovačka 72,3% i Hrvatska – 52,6%, a Slovenija 35,5%.

4. UPRAVLJANJE FINACIJAMA I IZVORI FINANCIRANJA U NOGOMETU

Sport po svojoj naravi ima utjecaj na jačanje fizičkih i psihičkih sposobnosti pojedinca. Od razonode i uživanja sport se kroz prethodno razdoblje razvijao te danas više ne predstavlja samo rekreaciju pošto su se granice značajno pomakle. Povijest bilježi razvoj sporta već od ranih godina, pa su se stoga prve igre s loptom igrane još u Egiptu. Razvojem sporta razvijala se i okolina, pa su primjerice pojedinci koji su se bavili sportom najčešće vojnici koji su se željeli dodvoravati svojim političkim vođama s vremenom postali sportaši koji od toga zarađuju za svoj život.

Sport koji je dosegao najveću razinu popularnosti u Europi, a i u svijetu je nogomet. Povijest nogometa seže do prapovijesti, no povijest današnjeg, suvremenog nogometa ima korijene iz 19. stoljeća u engleskim javnim školama. U sredini 19. stoljeća, entuzijazam bivših učenika koji su igrali neke igre s loptom u mladosti, stvorili su prve amaterske nogometne klubove sa sjedištem u svakoj školi. Svaka škola je imala svoja pravila, pa je prilikom svake utakmice dolazilo do svađa po čijim će se pravilima igrati. 1863. godine, Engleski nogometni savez je donio prvi skup pravila kojih su se svi klubovi morali pridržavati. No, učinak engleskog saveza nije bio toliko značajan, jer nije bilo profesionalnih klubova. Profesionalni klubovi su nastali kada je radnička klasa preuzela vlast nad nogometom. Tada su neki biznismeni uvidjeli da gledatelji žele vidjeti utakmice, pa su počeli naplaćivati ulaznice.¹³

Cilj profesionalnih klubova je rezultatski uspjeh jer predstavlja čast, međutim za ostvarenje rezultatskih uspjeha u sportu i nogometu nužno je da bude ispraćen značajnim financijskim ulaganjem kako bi se doprinijelo razvoju sportaša i sportskih organizacija da što na većem i boljem nivou svakodnevno treniraju i rade.

¹³ Izvor: Wikipedia (https://hr.wikipedia.org/wiki/Povijest_nogometa)

4.1. Izvori financiranja u nogometu

Nogometna djelatnost, možemo je tako nazvati pošto će se dati naglasak na financijsku važnost ustroja organizacijskih struktura u nogometu, ostvaruje svoje prihode iz različitih izvora, a neki od njih su:

- Sponzorstvo
- Ulaznice
- Donacije
- Medijska prava (tv kuće)
- Prodaja igrača
- Prodaja suvenira i drugi

U Hrvatskoj trenutno postoji sedam razreda nogometnih liga. Tu spadaju prva, druga i treća hrvatska nogometna liga (HNL), te prva, druga, treća i četvrta županijska nogometna liga (ŽNL), kroz kojij se natječe oko 2800 profesionalnih i amaterskih klubova. Većina klubova, tj. pravnih osoba u sportu ustrojene su kao udruge.

U Registru udruga krajem veljače 2013. bile su upisane 16.453 sportske udruge (34% svih udruga u Hrvatskoj). Zakon o udrugama kao opći i Zakon o sportu kao posebni zakon, uređuju opća pitanja osnivanja, ustroja, pravnog položaja, registracije i prestanka rada sportskih udruga i svih njihovih oblika udruživanja.

Pod definicijom profesionalnog sportskog kluba, pa tako i nogometnog, smatramo one klubove obvezno upisane u Registar profesionalnih sportskih klubova koji je pod vodstvom Središnjeg državnog ureda za šport.

Profesionalni nogometni klubovi u Hrvatskoj koji su upisani u Registar profesionalnih sportkih klubova su:

NK INTER ZAPREŠIĆ, HNK RIJEKA s.d.d., NK OSIJEK s.d.d., HNK CIBALIA VINKOVCI s.d.d., NK SLAVEN, HNK ŠIBENIK s.d.d., HNK HAJDUK s.d.d., GNK DINAMO, NK ISTRA 1961 s.d.d., NK LOKOMOTIVA, RNK SPLIT s.d.d., NK HRVATSKI DRAGOVOLJAC, NK DUGOPOLJE, HNK GORICA i NK VARAŽDIN.

RB	Naziv kluba	Adresa	Ovlaštene osobe	Registarski broj upisa	Datum upisa u registar
1.	NK INTER ZAPREŠIĆ	10290 ZAPREŠIĆ Vladimira Novaka 25	Branko Laljak, Vladimir Pavetić	PŠ-01-0002/07	22.03.2007.
2.	HNK RIJEKA s.d.d.	51000 RIJEKA Rujevica 10	Damir Mišković, Dean Šćulac, Vlatko Vrkić, Zlatan Hreljac	PŠ-08-0003/07	22.03.2007.
3.	NK OSIJEK s.d.d.	31000 OSIJEK W. Wilsona 2	Igor Galić, Ivan Meštrović	PŠ-14-0006/07	22.03.2007.
4.	HNK CIBALIA VINKOVCI s.d.d.	321000 VINKOVCI H. D. Genschera 10 b	Josip Kuterovac	PŠ-16-0007/07	22.03.2007.
5.	NK SLAVEN	48000 KOPRIVNICA M.P. Miškine 10	Hrvoje Kolarić, Zvonimir Šimunović, Marin Pucar	PŠ-06-0008/07	22.03.2007.
6.	HNK ŠIBENIK s.d.d.	22000 ŠIBENIK Bana Josipa Jelačića 9/a	Jure Zoričić	PŠ-15-0009/07	23.03.2007.
7.	HNK HAJDUK s.d.d.	21000 SPLIT 8. mediteranskih igara 2	Ivan Kos	PŠ-17-0010/07	23.03.2007.
8.	GNK DINAMO	10000 ZAGREB Maksimirska 128	Mirko Barišić, Tomislav Svetina, Igor Kodžoman, Krešimir Antolić, Vlatka Peras, Amra Peternel	PŠ-21-0012/07	27.03.2007.
9.	NK ISTRA 1961 s.d.d.	52100 PULA Mate Balote 11	Mighael Remo Glover	PŠ-18-0013/07	27.03.2007.
10.	NK LOKOMOTIVA	10000 ZAGREB Radoslava Čimermana 3	Božidar Šikić, Tin Dolički	PŠ-21-0024/10	20.01.2010.
11.	RNK SPLIT s.d.d.	21000 SPLIT Hrvatske mornarice 10	Slaven Žužul	PŠ-17-0026/10	21.09.2010.
12.	NK HRVATSKI DRAGOVOLJAC	10020 ZAGREB Aleja pomoraca 25	Ivica Perković	PŠ-21-0014/07	22.03.2007.
13.	NK DUGOPOLE	21204 DUGOPOLE Matice Hrvatske 11	Jure Bosančić, Dragan Doždor	PŠ-17-0030/17	23.01.2017.
14.	HNK GORICA	10410 VELIKA GORICA Hrvatske bratske zajednice 80	Nenad Črnko, Renato Ivanuš	PŠ-01-0031/17	23.03.2017.
15.	NK RUDEŠ	10000 ZAGREB Rudeška cesta 25	Ivan Knežević, Tomislav Knežević	PŠ-21-0032/17	8.5.2017.
16.	NK VARAŽDIN	42000 VARAŽDIN Zagrebačka 94	Toni Dalić, Stjepan Cvek	PŠ-05-0034/18	16.1.2018.

Tablica 9: Tabelarni prikaz profesionalnih nogometnih klubova u RH u pisanim u Registar

Izvor: Središnji državni ured za šport (<http://www.sdus.hr/media/2000/tablica-nogomet-1972018.pdf>)

Od spomenutih klubova iz Tablice 9, osvrnuti ćemo se i na oblik osnivanja pojedinog društva kako bi mogli lakše i sustavnije prikazati i objasniti način njihova financiranja – Tablica 10.

KLUB	USTROJ
GNK Dinamo Zagreb	Udruga građana
NK Rijeka	Dioničko društvo
NK Slaven Belupo	Udruga građana
NK Inter Zaprešić	Udruga građana
HNK Hajduk	Dioničko društvo
NK Osijek	Dioničko društvo
NK Lokomotiva	Udruga građana
NK Rudeš	Udruga građana
NK Istra	Dioničko društvo
NK Cibalia	Dioničko društvo

Tablica 10: Ustroj nogometnih klubova u HNL-u (2017./18.)

Izvor: Registar udruga (2018)

Prema ovoj tablici vidimo kako su klubovi podijeljeni, odnosno kako ih je pola osnovano kao udruge građana, a pola kao dionička društva. Model financiranja nogometa u RH nije samoodrživ pa velika većina klubova u našem domaćem natjecanju predstavljaju teret za proračun i velike subvencije i donacije idu iz istog za njihovo pokriće rashoda u poslovanju.

Broj	Nogometni klub	Vrsta	Prihodi	Rashodi	Dobit/gubitak
HNL I					
1.	Dinamo	npo	120.925	211.373	-90.448
2.	Zagreb (2013.)	npo	16.830	14.438	2.391
3.	Lokomotiva	npo	33.680	33.044	636
4.	Slaven Belupo	npo	14.881	16.208	-1.326
5.	Hajduk	d.d.	69.385	75.329	-5.944
6.	Rijeka	d.d.	67.431	81.799	-14.368
7.	Split	d.d.	30.839	36.920	-6.081
8.	Osijek	d.d.	9.439	14.002	-4.563
9.	Istra 1961	d.d.	17.390	17.353	37
10.	Inter Zaprešić	npo	6.513	8.351	-1.838
UKUPNO HNL I			387.313	508.817	-121.504
HNL II					
1.	Cibalia	d.d.	5.568	10.285	-4.717
2.	Zadar	d.d.	7.492	9.180	-1.688
3.	Dugopolje	npo	2.876	2.795	82
4.	Gorica	npo	3.614	3.609	6
5.	Hrvatski dragovoljac	npo	6.402	4.501	1.902
6.	Imotski	npo	1.147	1.332	-185
7.	Lučko	npo	1.554	1.698	-144
8.	Rudeš	npo	2.376	2.083	293
9.	Segesta	npo.	1.142	1.440	-298
10.	Sesvete	npo	1.945	1.320	625
11.	Šibenik	d.d.	2.995	2.721	274
UKUPNO HNL II			37.111	40.962	-3.851
UKUPNO HNL I i II			424.424	549.780	-125.355

Tablica 11: Rezultat poslovanja nogometnih klubova (2014.) u tis. kuna

Izvor: Institut za javne financije; Financijska izvješća nogometnih klubova za 2014.

Analizirala se struktura prihoda i rashoda, kao i imovine, obveza i kapitala nogometnih klubova. Konačno, izračunom odabranih financijskih pokazatelja ocijeniti će se njihova relativna uspješnost u poslovanju, ali će se ukazati i na probleme vezane uz njihovu likvidnost i zaduženost.

Broj	Nogometni klub	Vrsta	Ukupni	Poslovni	Financijski	Izvanredni
HNL I						
1.	Dinamo	npo	120.925	57.808	597	62.519
2.	Zagreb (2013.)	npo	16.830	7.655	73	9.102
3.	Lokomotiva	npo	33.680	5.208	52	28.420
4.	Slaven Belupo	npo	14.881	7.953	138	6.791
5.	Hajduk	d.d.	69.385	62.475	1.696	5.214
6.	Rijeka	d.d.	67.431	67.251	180	0
7.	Split	d.d.	30.839	30.511	328	0
8.	Osijek	d.d.	9.439	9.439	0	0
9.	Istra 1961	d.d.	17.390	17.390	0	0
10.	Inter Zaprešić	npo	6.513	6.513	0	0
UKUPNO HNL I			387.313	272.204	3.063	112.046
HNL II						
1.	Cibalia	d.d.	5.568	5.565	4	0
2.	Zadar	d.d.	7.492	7.491	1	0
3.	Dugopolje	npo	2.876	2.829	0	47
4.	Gorica	npo	3.614	3.527	0	87
5.	Hrvatski dragovoljac	npo	6.402	4.979	0	1.424
6.	Imotski	npo	1.147	1.092	0	55
7.	Lučko	npo	1.554	1.554	0	0
8.	Rudeš	npo	2.376	2.376	0	0
9.	Segesta	npo	1.142	1.084	0	58
10.	Sesvete	npo	1.945	1.945	0	0
11.	Šibenik	d.d.	2.995	2.995	0	0
UKUPNO HNL II			37.111	35.436	4	1.671
UKUPNO HNL I i II			424.424	307.640	3.067	113.717

Tablica 12: Struktura prihoda i rashoda nogometnih klubova u HNL

Izvor: Institut za javne financije; Financijska izvješća nogometnih klubova za 2014.

„Sustav financijskog izvještavanja profesionalnog sportskog kluba – bez obzira na njegov ustroj – treba biti transparentan i mora pružati objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja. Budući da se godišnje financijsko izvješće udruga i dioničkih društava znatno razlikuje, sa stajališta transparentnog praćenja profesionalnih sportskih klubova posebnim bi propisom trebalo definirati jedinstveni sadržaj financijskih izvješća kako bi bila usporediva i kako bi se mogla jedinstveno pratiti.“¹⁴

¹⁴ Institut za javne financije; Kuliš, D., Franić, J. (2013)

Broj	Nogometni klub	Pasiva	Kapital i rezerve	Obveze		Prihodi budućih razdoblja
				Kratkoročne	Dugoročne	
HNL I						
1.	Dinamo	318.733	46.629	103.728	167.534	842
2.	Zagreb	2.770	-12.531	4.696	10.605	0
3.	Lokomotiva	18.669	5.543	10.342	2.782	1
4.	Slaven Belupo	4.924	778	3.259	886	0
5.	Hajduk	219.444	135.063	63.405	17.053	3.922
6.	Rijeka	60.600	10.508	49.693	239	161
7.	Split	42.528	-30.659	10.087	63.101	0
8.	Osijek	41.544	-33.584	11.613	63.516	0
9.	Istra 1961	20.937	4.061	16.877	0	0
10.	Inter Zaprešić	1.250	-1.401	1.476	1.175	0
UKUPNO HNL I		731.399	124.407	275.176	326.891	4.925
HNL II						
1.	Cibalia	14.029	750	11.629	1.650	0
2.	Zadar	12.130	4.322	7.808	0	0
3.	Dugopolje	402	-106	508	0	0
4.	Gorica	761	19	189	552	0
5.	Hrvatski dragovoljac	917	-400	1.087	230	0
6.	Imotski	46	-249	91	204	0
7.	Lučko	6.712	5.085	1.435	192	0
8.	Rudeš	550	-1.230	292	1.488	0
9.	Segesta	298	-726	1.017	0	6
10.	Sesvete	4.890	4.573	317	0	0
11.	Šibenik	1.403	-5.550	6.953	0	0
UKUPNO HNL II		42.137	6.489	31.326	4.315	6
UKUPNO HNL I i II		773.536	130.896	306.502	331.206	4.931

Tablica 13: Struktura imovine i izvora financiranja nogometnih klubova

Izvor: Institut za javne financije (2014)

Prema Tablici 13 možemo zaključiti kako u strukturi nogometnih klubova dominiraju obveze. Ukupne obveze klubova 1.HNL iznose preko 600 mil. Kuna, dok su vlastiti izvori financiranja 4 puta manji – 125 mil. kuna. Iako smo već spomenuli da se pravni subjekti u nogometu u RH financiraju većinom kreditiranjem i raznim subvencija i donacijama iz proračuna, ovakvi omjer vlastitih i tuđih izvora financiranja nogometnih klubova je doista zabrinjavajući

Kako bi nogomet u RH postao samoodrživ bitno je rekonstruirati organizacijske strukture klubova, odnosno dati naglasak na razvoj mladih igrača putem omladinskog pogona jer su oni ti koji predstavljaju potencijalnu dobit za klub. Naime, znamo kako javnosti nogomet nije usmjeren samo na sportska natjecanja i rezultate, nego se s jednakom, ako ne i većom, pozornošću prate zbivanja izvan nogometnih travnjaka, pa smo svjedoci brojnih prekomilijunskih transfere igrača u inozemstvo.

4.2. Transferi nogometaša – financijski učinci

U svijetu sporta, redovni (operativni) prihodi uglavnom se dijele na četiri vrste: prihodi od utakmica, prihodi od sponzora, prihodi od prodaje suvenira i robe, te prihodi od TV prava. Navedeni prihodi predstavljaju temelje za rad klubova, te bazu za planiranje troškova.

POSLOVNI PRIHODI 2015. god (u MIL kn)	DINAMO	RIJEKA	HAJDUK	RNK SPLIT	LOKOMOTIVA	ISTRA
Prihodi od utakmica	24,3	5,3	12,0	0,2	2,5	0,7
Prihodi od sponzora		4,9	13,5	2,0		1,8
Prodaja suvenira i robe		-	14,9	-		-
Prihodi od TV prava		0,9	2,9	0,7		0,6
REDOVNI PRIHODI	24,3	11,1	43,3	2,9	2,5	3,1
Prihodi ud UEFA-e	129,6	7,7	7,0	0,5	3,3	0,2
Donacije	6,9	11,5	-	-	1,4	1,5
Transferi	71,3	85,9	30,1	41,6	18,3	2,0
Ostalo	15,3	13,3	4,9	1	2,2	0,4
UKUPNO	247,4	129,5	85,3	46,0	27,7	7,2

Tablica 14: Prikaz poslovnih prihoda nekih klubova 1.HNL (2014)

Izvor: Izrada autora

Razvojem omladinskih škola putem jednokratnih subvencija, čija namjena neće biti pokriće troškova poslovanja, već će imati investicijsku ulogu. Sveprisutnom komercijalizacijom, sport je postao značajan segment gospodarstva. Kao jedan od visoko profesionalnih sportova, nogomet je postao unosna poduzetnička zona, stoga se mora spomenuti važnost transfera igrača za gospodarstvo, porezni učinci itd.

Budući da se financiranje sporta u Hrvatskoj u najvećem dijelu oslanja na javna sredstva - proračunska, razumljiv je interes javnosti i pitanja kako posluju profesionalni sportski klubovi s najvećim udjelima u dodijeljenim javnim sredstvima. Zakonom o sportu, "sportske su djelatnosti od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku", a Ustav izričito govori o dužnosti države da "potiče i pomaže skrb o tjelesnoj kulturi i sportu".

Broj	Nogometni klub	Ukupan broj igrača	Prosjek godina	Broj stranih igrača	Ukupna tržišna vrijednost igrača (mil. kuna)	Prosječna tržišna vrijednost igrača (mil. kuna)
HNL I						
1.	Dinamo	41	23,8	18	415,12	10,16
2.	Rijeka	40	25,1	14	265,22	6,63
3.	Hajduk	35	22,9	9	181,21	5,18
4.	Split	32	24,9	4	94,78	2,96
5.	Lokomotiva	32	22,8	3	70,89	2,21
6.	Slaven Belupo	31	24,7	5	58,76	1,90
7.	Istra 1961	30	24,6	11	54,97	1,83
8.	Zagreb	24	22,8	4	54,21	2,26
9.	Osijek	31	24,4	5	45,49	1,47
10.	Inter Zaprešić	27	23,3	7	26,01	0,96
UKUPNO HNL I		319	23,5	78	1.257,49	3,94
HNL II						
1.	Zadar	26	27,1	4	38,67	1,49
2.	Hrvatski dragovoljac	27	24,4	5	22,22	0,82
3.	Gorica	27	25,7	1	20,70	0,77
4.	Šibenik	27	24,9	1	12,89	0,48
5.	Dugopolje	32	23,9	3	10,08	0,31
6.	Žudeš	29	24,3	2	9,86	0,34
7.	Lučko	30	22,3	3	9,86	0,33
8.	Sesvete	21	25,0	2	9,33	0,44
9.	Cibalia	19	23,3	4	7,96	0,42
10.	Imotski	23	26,3	1	6,26	0,27
11.	Segesta	28	24,9	1	4,93	0,17
12.	Dinamo II	11	19,7	1	1,52	0,14
UKUPNO HNL II		300	24,0	28	154,14	0,51
UKUPNO HNL I i II		619	23,8	106	1.411,64	2,28

Tablica 15: Prikaz tržišnih vrijednosti igrača u HNL-u (2015)

Izvor: Institut za javne financije; www.transfermarkt.co.uk (Vrijednost igrača preračunata je u kune prema srednjem tečaju HNB-a: 7,582113 kuna za 1 euro)

Prikazana tablica (Tablica 14) nas navodi na to da zaključimo kako procjenjena vrijednost igrača u HNL nije mala, tj. izlazni transferi hrvatskih nogometaša su kroz posljednji period prelazili brojne granice, posebno uzimajući primjere klubova HNK Hajduk, GNK Dinamo i HNK Rijeka.

Kao što se prije zaključilo, hrvatski nogomet posjeduje veliki potencijal koji nije dovoljno iskorišten. Mišljenja sam da je nužno nogomet u RH postaviti i organizirati na način da postane samoodrživ, tj. da novčane donacije ili subvencije u bilo kojem obliku budu čisto investicijske namjene (ulaganje u stručne kadrove i mogućnost stručnog usavršavanja trenera – UEFA licenca, poboljšanje infrastrukture klubova – stadioni, i razni drugi načini omogućavanja razvoja sportaša) i da se sportska djelatnost ne financira iz državnog proračuna. Sustav bi trebao funkcionirati kao homogen cijelina, a gospodarstvo bi imalo novčane priljeve iz izlaznih transfera, koji bi bili oporezivi.

Broj	Nogometni klub	Broj kupovnih transfera	Rashodi	Broj prodajnih transfera	Prihodi	Zarada
1.	Dinamo	449	407,84	457	1.423,69	1.015,93
2.	Hajduk	467	98,87	508	571,01	472,14
3.	Rijeka	325	40,49	318	157,63	117,14
4.	Zagreb	219	3,68	236	117,75	114,11
5.	Osijek	236	0,53	262	104,03	103,50
6.	Split	158	6,26	143	81,13	74,91
7.	Lokomotiva	229	6,44	207	60,13	53,68
8.	Inter Zaprešić	297	1,02	295	58,46	57,47
9.	Slaven Belupo	211	0,49	212	56,11	55,58
10.	Varaždin	194	0,03	254	46,40	46,40

Tablica 16: Klubovi s najvećom zaradom od transfera (95./96.-15./16.)

Izvor: Institut za javne financije (2014)

Prethodna tablica (Tablica 15) prikazuje klubove koji su imali najveću zaradu od prodaje igrača, tj. izlaznih transfera od sezone 1995./1996. do 2015./2016. Prema prikazanoj tablici možemo zaključiti kako je GNK Dinamo do sezone 2015./2016. zaradio preko milijardu kuna, a klubovi koji su prikazani su većinom prvoligaši, osim Varaždina koji se tu javlja kao iznimka (3. HNL).

5. ZAKLJUČAK

Razmatrajući cjelokupan sustav financiranja sporta, njegove karakteristike, modele zaključio sam već prije da Hrvatska posjeduje veliki potencijal koji nije iskorišten. Hrvatski nogometaši su poznati po cijelom svijetu te je neupitna kvaliteta naših sportaša. Međutim to nije produkt racionalnog upravljanja financijama, već organiziranost stručnog kadra i razvoj nogometaša po senzibilnim fazama. Cilj ovog rada je bio upoznati čitatelja s način financiranja sporta u cijelini, te na kraju osvrst tj. primjer financiranja nogometa. Analizirajući shvatili smo da u sustavu upravljanja financijama većinu sve strateške planove razrađuju HOO (Hrvatski olimpijski odbor) te HPO (Hrvatski paraolimpijski odbor) koje imaju ovlasti upravljanju kompletnog sporta RH.

Sport je vrlo važna djelatnost čije su aktivnosti vrlo dobro medijski popraćene, stoga je nogomet kao sport zainteresirao mnoštvo poduzetnika koji žele uložiti u isti jer im donosi velike prihode. Mislim da je to korisno te da bi trebali omogućiti ulazak kapitala, stranog ili domaćeg na nogometno tržište RH. Time bi se olakšao državni proračun iz kojeg udruge povlače pozamašne iznose, koji se najvećim djelom koriste kako bi se pokrili tekući troškovi koji nisu investicijskog karaktera, tj. ne pridonose rastu i razvoju sporta na niti jednoj razini.

Zaključili smo također da je nogomet kako je trenutno financiran i organiziran samostalno neodrživ, te bi trebali težiti k tome da se organizira takav sustav koji može biti vitalan. Aktivnosti vezane za transfere igrača, uz ostvarivanje visokih prihoda, ne mogu se – prema svim ekonomskim kriterijima – smatrati neprofitnom djelatnošću. Porezna bi uprava zbog narušavanja načela porezne pravednosti i jednakosti (ali i gubitka potencijalnih poreznih prihoda), trebala utvrditi radi li se o obavljanju gospodarske djelatnosti i o tome donijeti rješenje. Iz svega proizlazi da postoji dostatan normativni okvir i pravila vezana za transfere igrača, ali je nužna suradnja najodgovornijih tijela državne uprave jer za njih to predstavlja prihod te osim što bi proračun bio rasterećen od raznih sumnjivih transakcija, koje su opravdane kao subvencije ili donacije, a nemaju karakter stvaranja dodatne vrijednosti.

Konačni zaključak je onaj kojeg smo već i prije znali, a sada i potkrijepili brojkama je da „mali“ klubovi u RH stalno posluju na rubu likvidnosti, a „veliki“ klubovi i nisu tako veliki kada se njihovo poslovanje prikaže brojkama, tj. kada ih se ogoli te sustavno prikažu prihodi i rashodi.

Nadam se da će hrvatski političari uvidjeti koliko imaju moćan alat u rukama – sport, te da će nastojati ga organizirati da se ne narušava tržišna utakmica sportskih klubova, gdje će se investirati u njega jer osim financijske, spomenute, ima veliku i društvenu korisnost, te da će nastojati omogućiti svima pravedno i pošteno natjecanje.

6. SAŽETAK

Prihodi sportskih klubova u Republici Hrvatskoj se dijele na izvanproračunske, proračunske te one prihode od građana. Klubovi se u Hrvatskoj velikom većinom financiraju iz proračuna, pa stoga možemo zaključiti da oni imaju proračunske prihode. Takav način i model financiranja nisu najkvalitetniji te sport upravljani na takav način neće postati nikada samoodrživi, a to bi trebao biti glavni cilj. Sport kao djelatnost ima veliku ulogu, kako u društvenom tako i u ekonomskom te političkom životu, te je zbog njegovog značaja nužno kvalitetno organizirati sustav koji će pružiti svim klubovima ulazak na tržište, neće narušavati tržišnu utakmicu, te će biti regulator u sferi upravljanja financijama. Zbog svoje kompleksnosti i širine funkcija koje sport ispunjava, problem financiranja sporta i njegova upravljanja je očit u svim zemljama bez obzira na njihovu razinu razvoja. Prepoznavanje ovog problema te ujedno i njegovo rješavanje bi doprinijelo razvoju hrvatskog gospodarstva, stoga je nužno isti prepoznati.

Ključne riječi: sport, financije, upravljanje, nogomet,

7. ABSTRACT

The revenues of sports clubs in the Republic of Croatia are divided into extrabudgetary, budget and income from citizens. Clubs in Croatia are largely financed from the budget, so we can conclude that they have budget revenues. Such a way and the financing model are not the best, and sport managed in such a way will never become self-sustaining, and that should be the main goal. Sport as an activity has a major role both in social and economic and political life, and because of its importance it is necessary to organize a system that will provide all the clubs with market entry, will not distort the market competition and be a regulator in the field of financial management. its complexity and breadth of functions that sport meets, the problem of sport financing and its management is evident in all countries regardless of their level of development. Recognizing this problem and at the same time solving it would contribute to the development of the Croatian economy, so it is necessary to recognize it.

Keywords: sport, finance, managment, football

7. POPIS LITERATURE

1. Milanović, D., Čustonja, Z., Bilić D. (2011): Temeljna načela i smjernice razvoja športa u Republici Hrvatskoj
2. White Paper on Sport (2009)
3. Mance, V. (2012): Financiranje sporta u zemljama EU
4. Bartoluci, M. (2003): Ekonomika i menadžment sporta
5. Institut za javne financije; Financijska izvješća nogometnih klubova za 2014.
6. Web stranica HOO-a : <https://www.hoo.hr/hr/>
7. Allan G., Dunlop S., Swales K.(2007): The economic impact of regular season sporting competitions: The Glasgow old firm football spectators as sports tourists. University of Strathclyde, Glasgow
8. Banos-Pino J., Canal Dominguez J.F., Guerrero P.(2007): The economic impact of football on regional economy. University of Oviedo
9. Bourq J.F., Gouguet J.J. (2010): The political economy of professional sport. Edward Elgar Publishing, UK
10. Bronić M., et.al. (2012): Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj s usporednim prikazom financiranja u Europskoj Uniji. Institut za javne financije, Zagreb
11. Hrvatski nogometni savez, povijest, dostupno na: <http://hns-cff.hr/hns/otnama/povijest/>
12. HNK Hajduk, službena stranica, dostupno na: <http://www.hajduk.hr>
13. GNK Dinamo, službena stranica, dostupno na: <https://gnkdinamo.hr>
14. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Nogomet>
15. Forbes (2013): Soccer team evaluation, dostupno na: <http://www.forbes.com/soccervaluations/>

Zakoni:

1. Zakon o športu (NN 71/06, čl. 74)
2. Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12.)
3. Zakon o sportu (NN 71/06, 50/08, 124/10, 124/11, 86/12.)
4. Zakon o udrugama (NN 88/01, 11/02.)